

Õiguskantsler

Merje Einmann
vallavolikogu esimees
Aimur Liiva
vallavanem
Kiili vald
info@kiilivald.ee

Teie nr

Meie 01.06.2020 nr 6-5/200394/2003207

Lasteaia- ja lapsehoiuteenuse kättesaadavus

Lugupeetud vallavolikogu esimees ja vallavanem

Õiguskantsleril paluti hinnata Kiili Vallavalitsuse 11.06.2019 määruse nr 3 „[Kiili lasteaia vastuvõtu ja väljaarvamise kord](#)“ (edaspidi lasteaia määrus) § 2 lg-te 7 ja 8 põhiseaduspärasust. Sellega seoses tuli hinnata ka Kiili Vallavolikogu 19.03.2015 määruse nr 7 „[Lapsehoiu- või eralasteaiateenuse toetamise kord Kiili vallas](#)“ (edaspidi lapsehoiu määrus) § 2 lg 2 p 2 ning Kiili Vallavolikogu 20.02.2020 määruse nr 4 „[Kiili valla koolieelsetes munitsipaallasteasutustes lapsevanema poolt kaetava osa määr ja tasumise kord](#)“ (edaspidi tasu määrus) § 4 lg 1 ja § 5 lg 1 põhiseaduspärasust.

Leian, et lasteaia määruse § 2 lg 7 pole abstraktselt hinnates põhiseadusega vastuolus. Soovitan vallavalitsusel siiski muuta sätte sõnastus selgemaks.

Lasteaia määruse § 2 lg 8, mille järgi võetakse lasteaeda vaid lapsed, kes 1. septembri seisuga on vähemalt kahe aasta vanused, on vastuolus [koolieelse lasteasutuse seaduse](#) (KELS) § 10 lg-ga 1 ja § 15 lg-ga 4 ning põhiseaduse § 3 lg-ga 1 ja § 154 lg-ga 1, kuna see säte kitsendab lasteaiakohta saama õigustatud isikute ringi võrreldes seadusega. KELS sätestab, et lasteaeda võetakse lapsi alates pooleteiseaastaseks saamisest. Palun vallavalitsusel viia see määruse säte seaduse ja põhiseadusega kooskõlla.

Lapsehoiu määruse § 2 lg 2 p 2 on vastuolus KELS § 10 lg-ga 1, [sotsiaalhoolekande seaduse](#) (SHS) § 45² lg-ga 1 ning seetõttu ka põhiseaduse § 3 lg-ga 1 ja § 154 lg-ga 1. Selle määruse sätte järgi on Kiili valla eelarvest rahastatava lapsehoiuteenuse saajaks lasteaiaaegne laps, kelle vanem ei saa vanemahüvitist. Seega kitsendab säte teenust saama õigustatud isikute ringi võrreldes seadusega. KELS ega SHS ei sea teenuse saamise tingimuseks asjaolu, et vanem ei saa vanemahüvitist. Teen vallavolikogule ettepaneku viia määruse säte seaduse ja põhiseadusega kooskõlla.

Soovitan vallavolikogul selgelt ja ühemõtteliselt sätestada, millisel juhul täidab vald KELS § 10 lg-st 1 tulenevat lasteaiateenuse tagamise kohustust eraõigusliku juriidilise isiku kaudu ning millisel juhul pakub vald vabatahtlikult toetust eralasteaias käivate laste peredele. Kui vald täidab seadusest tulenevat kohustust, tuleb korraldada teenus nii, et teenust saama õigustatud isikute ring

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

ei erineks KELS-s sätestatust. Muu hulgas ei või lasteaiakoha saamise tingimuseks seada asjaolu, et vanem ei saa vanemahüvitist. Vald võib korraga kasutada mõlemat võimalust – osta teenust KELS § 10 lg-s 1 sätestatud kohustuse täitmiseks ja toetada vabatahtlikult eralasteaias käivaid peresid –, ent perele peab olema selge, kumma olukorraga on konkreetsel juhul tegu.

Põhiseaduse § 12 lg-st 1 tuleneva võrdsuspõhiõigusega on vastuolus olukord, kus lapsehoiu määruse alusel lapsehoiuteenust saavate pooleteise- kuni kolmeaastaste laste perel, kelle teenus ei erine mahu ega sisu poolest oluliselt lasteaiateenusest, pole võimalik saada sarnaseid osalustasu soodustusi, nagu on sätestatud tasu määruse § 4 lg-s 1 ja § 5 lg-s 1. Teen vallale ettepaneku kohelda kõnealuseid peresid soodustuste saamisel ühetaoliselt.

Kui vald täidab KELS § 10 lg-s 1 kehtestatud lasteaiateenuse tagamise kohustust eraõigusliku juriidilise isiku kaudu (ostab teenust lepingu alusel), tuleb tasu määruse § 4 lg-s 1 ja § 5 lg-s 1 märgitud osalustasu maksmise soodustust pakkuda ka eralasteaias käivate laste peredele.

Ootan teie vastust hiljemalt 21.08.2020.

Seisukoha üksikasjalikud põhjendused on järgmised.

I Lasteaia- ja lapsehoiuteenuse osutamise regulatsioon

Lasteaiateenus

1. [Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) (PS) § 37 lg-s 1 on sätestatud õigus haridusele. Õigus haridusele hõlmab õigust alusharidusele.

2. Alushariduse korraldust reguleerib KELS. Selle seaduse § 1 lg 1 kohaselt on koolieelne lasteasutus (lasteaed) koolieast noorematele lastele hoitu ja alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus.

Lasteaiateenuse saamise tingimused on sätestatud KELS § 10 lg-s 1. Selle sätte järgi loob valla- või linnavalitsus vanemate soovil kõigile pooleteise- kuni seitsmeaastastele lastele, kelle elukoht on selle valla või linna territooriumil ning ühtib vähemalt ühe vanema elukohaga, võimaluse käia teeninduspiirkonna lasteasutuses. Pooleteise- kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoha võib valla- või linnavalitsus vanema nõusolekul asendada lapsehoiuteenusega, mille rahastamist reguleerivad KELS § 27 lg-d 3 ja 4.

3. See tähendab, et kõigil KELS § 10 lg-s 1 nimetatud lastel on õigus lasteaiakohale ning vallad ja linnad on kohustatud lasteaiakohad tagama, sealhulgas pooleteise- kuni kolmeaastastele lastele. Pooleteise- kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoht on võimalik asendada lapsehoiukohtaga vaid siis, kui vanem on sellega nõus. Kui vanem asendusega ei nõustu, peab kohalik omavalitsus tagama lapsele lasteaiakoha. Samas pole vanemal õigust nõuda vallalt või linnalt lapsehoiukohta, kui vald või linn on valmis tagama lapsele lasteaiakoha.

4. Koolieelse lasteasutuse teenuse pakkumine on kohaliku omavalitsuse avalik-õiguslik ülesanne. Selle ülesande täitmiseks võivad linnad ja vallad anda perele lasteaiakoha munitsipaallasteaias, mille tegevust finantseeritakse omavalitsuse eelarvest.¹

¹ Vt ka kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõige 2, Eesti Vabariigi haridusseaduse § 7 lg 2 p 3.

5. Teine võimalus on osta koolieelse lasteasutuse teenust mõnelt eraõiguslikult isikult. Kohalik omavalitsus võib eraõiguslikku isikut volitada haldusülesannet täitma haldusaktiga/halduslepinguga või tsiviilõigusliku lepinguga. Niisugust volitamist reguleerib [halduskoostöö seadus](#) (HKTS). Täpsemalt ütleb selle seaduse § 3 lg 2, et kohalik omavalitsus võib talle seadusega pandud haldusülesannet volitada täitma seaduse alusel antud haldusaktiga või seaduse alusel HKTS-s sätestatud tingimustel ja korras sõlmitud halduslepinguga. Niisiis on nii haldusakti andmiseks kui ka halduslepingu sõlmimiseks vaja vastavat volitust seaduses. KELS ei sätesta HKTS § 3 lg-s 2 nõutud õiguslikku alust, mis lubaks omavalitsusel füüsilist või teist juriidilist isikut volitada teenust osutama haldusakti või halduslepinguga. Seetõttu pole lasteaiateenuse tagamiseks eraõigusliku isiku kaudu võimalik haldusakti anda ega halduslepingut sõlmida.

6. Küll aga võib vald või linn füüsilist või juriidilist isikut volitada lasteaiateenust pakkuma tsiviilõigusliku lepinguga.² Sellel juhul halduskoostöö seadus ei kohaldu (HKTS § 1 lg 3). Tsiviilõigusliku lepinguga võib aga lasteaiateenust pakkuma volitada vaid juhul, kui on täidetud HKTS § 3 lg-s 4 sätestatud tingimused (seadus ei näe ette üksnes halduslepingu sõlmimist; lepinguga ei reguleerita avaliku teenuse kasutaja või muu kolmanda isiku õigusi ega kohustusi; kohaliku omavalitsust ei vabastata tema kohustustest ning ülesande täitmisel ei kasutata täidesaatva riigivõimu volitusi).

Kui need tingimused on täidetud, võib kohalik omavalitsus sõlmida nt eralasteaiaga lasteaiateenuse osutamise lepingu. Hoolimata lepingust jääb kohalik omavalitsus endiselt kohustatud isikuks, kes peab tagama lapsele/perele teenuse KELS-s sätestatud tingimustel.

7. Kolmanda võimalusena võivad vallad ja linnad sõlmida lepingu mõne teise valla või linnaga ja täita KELS-s sätestatud kohustust koostöös nendega.

8. Lasteaiateenust pakuvad ka eraõiguslikud isikud ([erakooliseaduse alusel](#)). Erinevalt kohalikest omavalitsustest pole eraõiguslik isik kohustatud eraõiguslikku lasteaeda pidama ja teenust pakkuma. See on vabatahtlik tegevus, mida riik peab seaduses sätestatud tingimuste täitmisel eraõiguslikule isikule võimaldama. Samas pole riik ega kohalikud omavalitsused põhimõtteliselt kohustatud eraõiguslikke lasteaedu finantseerima ega nende tegevust ja seal käivaid peresid toetama. Vabatahtliku toetuse maksmisel on kohalikul omavalitsusel lai kaalutusõigus: igal vallal ja linnal on õigus ise otsustada, kas ja mis tingimustel toetust maksta.³

Lapsehoiuteenus

9. SHS 2. peatüki 2. jaos on sätestatud sotsiaalteenused, mida vallad ja linnad peavad korraldama. Üks neist teenustest on lapsehoiuteenus.

SHS § 45¹ lg 1 järgi on lapsehoiuteenuse eesmärk toetada pere toimetulekut või vanemate töötamist või vähendada lapse erivajadusest tulenevat hoolduskoormust. Seega, erinevalt lasteaiast ei pea lapsehoid alusharidust tagama.

SHS § 45² lg 1 kohaselt korraldavad vallad ja linnad lapsehoiuteenust KELS § 10 lõike 1 alusel. See tähendab, et KELS määrab, kes on õigustatud teenust saama: need on pooleteise- kuni kolmeaastased lapsed, kes ise ja kelle vanem elavad antud valla või linna territooriumil ning kes

² [RKHKo 20.10.2003, nr 3-3-1-64-03, p 12.](#)

³ [RKPJKo 08.03.2011, nr 3-4-1-11-10, p 62.](#)

on nõus, et lasteaiateenus asendatakse lapsehoiuteenusega. Samuti reguleerib KELS teenuse rahastamist (KELS § 27 lg 3 ja 4).

SHS § 45² lg 5 kohaselt ei pea kohalik omavalitsus ise lapsehoiuteenust osutama, vaid võib anda lapsehoiuteenuse osutamiseks volituse (halduslepinguga) eraõiguslikule juriidilisele isikule, füüsilisest isikust ettevõtjale või teise valla või linna asutusele. Peale selle kehtivad KELS § 10 lg 1 alusel lapsehoiuteenuse kohta üldised sotsiaalteenuste osutamise nõuded (näiteks SHS § 3 p 6 nõue, et abimeetmed tagatakse isikule võimalikult kättesaadaval moel). Sotsiaalseadustiku üldosa seaduse (SÜS) § 25 lg 1 järgi otsustab hüvitise andja hüvitise andmise kümne tööpäeva jooksul alates nõuetekohase taotluse esitamisest või muu hüvitisele õiguse tekkimise aluseks oleva sündmuse toimumisest, asjaolu saabumisest või tingimuse täitmisest, kui seadus ei sätesta teisiti. Seda nõuet tuleb järgida ka lapsehoiuteenuse tagamisel.

10. Kohalik omavalitsus võib osta lapsehoiuteenust eraõiguslikult juriidiliselt isikult ka tsiviilõigusliku lepinguga (koosõlas HKTS regulatsiooniga, vt p 6).

11. Raske ja sügava puudega lapse lapsehoiuteenus on reguleeritud eraldi sätetega. Sel juhul peab linn või vald hindama iga lapse lapsehoiuteenuse vajadust (SHS § 45² lg 2) ning teenus tagatakse vajaduse korral kuni kalendriaasta lõpuni, mil noor saab 18-aastaseks (SHS § 45² lg 6). Neile lastele teenuse osutamist toetab rahaliselt ka riik (SHS § 156 lg 3¹ jj). Pooleteise- kuni kolmeaastastele raske ja sügava puudega lastele ette nähtud lasteaiakoha võib asendada lapsehoiukohaga (SHS § 45² lg 1). Teistele raske ja sügava puudega lastele (vanuses 0–18) pakutakse lapsehoiuteenust lisateenusena (lasteaias ja kooli kõrval), mida nad puude tõttu võivad vajada.

12. Sarnaselt eralasteaiateenuse osutajatega tegutsevad turul eraõiguslikud lapsehoiuteenuse osutajad, kelle kaudu vald või linn lapsehoiuteenust ei korralda. Neile teenuseosutajatele pole vald või linn kohustatud rahalist tuge pakkuma ega tagama, et teenuse rahastamisele kohaldatakse KELS § 27 lg-tes 3 ja 4 sätestatut. Samas võivad vallad ja linnad soovi korral ka neile rahalist toetust pakkuda ning toetada otseselt või kaudselt peret, kelle laps selles lapsehoiuses käib. Seejuures on vallal ja linnal toetamise tingimuste sätestamisel üsna lai kaalutusõigus.

13. Ka lapsehoiuteenuse korraldamiseks võivad vallad ja linnad sõlmida kokkuleppeid teise kohaliku omavalitsusega, et korraldada teenuseid koostöös (SHS § 45² lg 5).

II Kiili vallas lapsehoiu- ja lasteaiateenuse osutamise põhiseaduspärasus

Eelisjärjekord lasteaias

14. Vallad ja linnad on kohustatud tagama kõigile pooleteise- kuni seitsmeaastastele lastele, kelle elukoht on selle valla või linna territooriumil ning ühtib vähemalt ühe vanema elukohaga, võimaluse käia teeninduspiirkonna lasteasutuses (KELS § 10 lg 1).

15. Laste lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise korra kehtestab valla- või linnavalitsus (KELS § 15 lg 4). Riigikohtu otsuse nr [3-4-1-66-13](#) (p 32) kohaselt tuleb korra all mõista seda, kuidas lasteaiakohta taotletakse, kuidas pöördumisi menetletakse, ja muid tehnilisi küsimusi, mis puudutavad lasteaiakoha andmist või lasteaiast väljaarvamist.

Korra üks osa on ka otsustus, kuidas koha taotlejate avaldusi lahendatakse. Lasteaia määruse § 2 lg 6 esimene lause ütleb, et lasteasutusse vastuvõtmine toimub avalduste esitamise järjekorras. Avalduste järjekorda panemine ja nende menetlemine järjekorras on lubatud.

16. Lubatud pole aga see, kui taotlejad jäetakse lasteaiakoha järjekorda ootama pikaks ajaks, mis sisuliselt tähendab, et lapsele kohta ei pakuta. Lasteaiakoha andmise otsus tehakse haldusmenetluses. Seega tuleb otsust tehes arvestada [haldusmenetluse seaduse](#) (HMS) norme. HMS § 5 lg-st 4 tuleneb mõistliku menetlusaja põhimõte. See tähendab, et taotlejale, kes vastab seaduses toodud nõuetele, tuleb määruse alusel tagada koht lasteaias mõistliku aja jooksul (Riigikohtu otsuse nr [3-4-1-66-13](#), p 38). Vastasel juhul rikub vald või linn seadust.

17. Lasteaia määruse § 2 lg 7 sätestab, et lasteaia direktor tohib Kiili Vallavalitsuse ettepanekul ja nõusolekul anda lasteaiakohti eelisjärjekorras. Sellises sõnastuses sätet ei saa pidada põhiseadusvastaseks kahel põhjusel. Esiteks ei saa määrust abstraktselt hinnates öelda, et vald ei täida talle seadusega pandud kohustust rahuldada lasteaiakoha taotlused mõistliku aja jooksul. Kui vald tagab järjekorras olevale taotlejale lasteaiakoha mõistliku aja jooksul (täidab seadust), ei ole tähtsust, kas mõni teine taotleja (kes näiteks esitas avalduse hiljem) saab koha eelisjärjekorras, kuna kõik taotlused tuleb rahuldada mõistliku aja jooksul. Seda sätet ei saa pidada põhiseadusvastaseks ka seetõttu, et KELS § 15 lg 3 järgi võtab valla- või linnavalitsus lasteasutusse vastu kõigepealt lasteasutuse teeninduspiirkonnas elava lapse, eelistades võimaluse korral lapsi, kelle samas elukohas elavate sama pere teised lapsed käivad samas lasteasutuses. See säte loob eelisõiguse konkreetse lasteasutuse koha saamiseks. Niisiis annab seadus võimaluse osa peresid lasteaiakoha andmisel eelistada. Lasteaia määruse § 2 lg 7 sõnastus ei ütle, keda vald võib eelistada. Üksnes sätte sõnastuse alusel ei saa seega väita, et vald eelistab õigusvastaselt lapsi, keda KELS ei luba eelistada.

18. Selgitasite oma vastuses õiguskantsleri nõunikule, et lasteaia määruse § 2 lg 7 on rakendatud ainult erandjuhtudel. Paaril korral on vald Teie sõnul andnud lasteaiakoha eelisjärjekorras pere sotsiaalse olukorra tõttu, lähtudes lastekaitseaduse 2. ptk sätetest. Veel olete üksikutel põhjendatud juhtudel andnud lasteaiakoha eelisjärjekorras lasteaia õpetaja lapsele, et tagada lasteaias kvalifitseeritud tööjõud. Kuigi need põhjused on mõistetavad, ei ole need lubatud, kui teiste perede taotlused jäävad mõistliku aja jooksul rahuldamata.

19. Ehkki lasteaia määruse § 2 lg 7 on võimalik põhiseaduspäraselt tõlgendada, soovitan vallal muuta sätte sõnastust nii, et eelisjärjekorras kohtade jagamine oleks kooskõlas KELS § 15 lg-ga 3.

Vanuseline piirang

20. Lasteaiakohta on õigus saada pooleteise kuni seitsme aasta vanusel lapsel (KELS § 10 lg 1). Lasteaiakoha võib asendada lapsehoiukohaga vaid siis, kui vanem on sellega nõus. Kuna KELS § 15 lg 4 kohaselt saab vald volituse menetluskorra kehtestamiseks, mitte sisuliste teenuse saamise piirangute kehtestamiseks, ei või vald seadusega määratud teenusesaajate rühma kitsendada.

21. Lasteaia määruse § 2 lg 8 kohaselt võetakse lasteasutusse vastu lapsed, kes 1. septembri seisuga on vähemalt kaheaastased. Sätte mõtet tuleb otsida koosmõjus teiste määruse sätetega. Lasteaia määruse § 2 lg 6 sätestab, et direktor komplekteerib rühmad hiljemalt 1. juuniks, lähtudes põhimõttest, et rühm koosneb samal aastal kooli minevatest lastest. Rühmade nimekirjad kinnitatakse lasteaia direktori käskkirjaga hiljemalt 5. septembriks. Koha saamise võimalusest teatatakse vanemale kirjalikult või e-posti teel lasteaiakoha saamisele eelneva aasta 1. detsembrist

(lasteaia määruse § 2 lg 10). Lasteaia määruse § 2 lg 4 sätestab aga, et vabade kohtade olemasolul võetakse lapsi vastu aastaringsetl.

22. Seega, kui lasteaias vabu kohti ei ole, siis lapsi aastaringsetl vastu ei võeta. Sel juhul kohaldub määruises sätestatud kord: vanem taotleb kohta ning teda teavitatakse alates 1. detsembrist, et uuel õppeaastal on lapsel võimalus saada koht lasteaias, kui laps on 1. septembriks kaheaastane. Järelikult välistab lasteaia määrus lasteaiaakoha andmise pooleteise- kuni kaheaastasele lapsele (kui ei ole vaba kohta ja kohaldub lasteaia määruse § 2 lg 4).

23. Põhiseaduse § 3 lg-st 1 tuleneva seaduslikkuse põhimõtte kohaselt peab madalama õigusjõuga norm olema kooskõlas kõrgema õigusjõuga normiga. Riigikohus on leidnud, et volituse alusel antud määrus peab üldiselt arvestama seaduses reguleerituga⁴ ning vastama volitavale seadusele⁵. Selleks et määrus oleks kooskõlas seadusega, peab see vastama seaduses sisalduva volitusnormi eesmärgile, sisule ja ulatusele.⁶ Seaduslikkuse põhimõtte näeb ette ka PS § 154 lg 1, mis sätestab, et kõiki kohaliku elu küsimusi otsustavad ja korraldavad kohalikud omavalitsused, kes tegutsevad seaduste alusel iseseisvalt.⁷

24. Kuivõrd lasteaia määruse § 2 lg 8 ei vasta sisuliselt KELS § 10 lg-le 1, rikub see määruse säte KELS § 10 lg 1 ja § 15 lg 4 ja seetõttu ka PS § 3 lg 1 ja § 154 lg 1.

Vanemahüvitise saamine kui lapsehoiu- või eralasteaia toetust välistav tingimus

25. Lapsehoiu määruse § 2 lg 2 p 2 näeb ette, et Kiili valla eelarvest rahastatava teenuse (st lapsehoiuteenuse või eralasteaia teenuse) saaja on lasteaiaaeline laps, kelle vanem ei saa vanemahüvitist.

26. Nagu selgitatud (p 9), on lapsehoiuteenus SHS §-s 45¹ jj reguleeritud üks kohustuslikest kohaliku omavalitsuse osutatavatest sotsiaalteenustest. SHS § 45² lg 1 kohaselt osutavad vallad ja linnad lapsehoiuteenust KELS § 10 lõike 1 alusel. SHS ega KELS ei näe ette tingimust, et kui vanem saab vanemahüvitist, jääb ta ilma lapsehoiuteenusest. Riigikohus on selgitanud (otsus nr [5-18-7/8](#), p 124, 125), et omavalitsusüksus ei või kehtestada teenuse saamise õigusele piiranguid, mida seadus ei sätesta. Seega on lapsehoiu määruises seatud piirang vastuolus KELS § 10 lg-ga 1, SHS § 45² lg-ga 1 ja PS § 3 lg-ga 1 ning § 154 lg-ga 1.

27. Selgitasite õiguskantsleri nõunikule, et Kiili vald maksab lapsehoiu määruse alusel toetust, täitmaks omavalitsusele KELS-ga pandud lasteaia teenuse osutamise kohustust eraõigusliku isiku kaudu. Nagu eespool selgitatud (p 6), tähendab see, et kohalik omavalitsus sõlmib eraõigusliku teenusepakkujaga lepingu kooskõlas HKTS-ga. Sellist lepingut vallal õiguskantsleri andmetel sõlmitud ei ole.

28. Pere seisukohast on oluline, et kui vald täidab KELS § 10 lg-s 1 sätestatud kohustust eraõigusliku isiku kaudu (ostes kohti lepinguga), peab pere saama teenust samadel tingimustel nagu munitsipaallasteaia. Kuivõrd KELS ei sätesta vanemahüvitiseiga seotud tingimust, ei või sellist tingimust seada ka eralasteaia teenuse saamisele.

⁴ [RKPKo 18.11.2004, nr 3-4-1-14-04, p 17.](#)

⁵ [RKPKo 25.06.2009, nr 3-4-1-3-09, p 19.](#)

⁶ [RKPKo 02.05.2007, nr 3-4-1-2-07, p 20.](#)

⁷ [RKPKo 09.02.2000, nr 3-4-1-2-00, p 17.](#)

29. Kui aga vald siiski ei osta eraõiguslikult isikult lasteaiakohti (lepingut pole sõlmitud), on tegu vabatahtliku teenuseosutaja/pere toetamisega (vt p 8). See tähendab, et vallal on lai kaalutlusruum, mis tingimustel toetust pakkuda. Muu hulgas võib seada teenuse saamise tingimuseks ka selle, et vanem ei saa vanemahüvitist. Sellisel juhul tuleb arvestada, et kuna laps/pere ei saa lasteaiateenust KELS-s kehtestatud tingimustel, on perel vaatamata toetusele õigus nõuda (mh kohtu kaudu) lasteaiakohta KELS tingimustel.

30. Eelnevat arvestades soovitan vallavolikogul selgelt ja ühemõtteliselt sätestada, millisel juhul täidab vald KELS § 10 lg-st 1 tulenevat lasteaiateenuse tagamise kohustust eraõigusliku juriidilise isiku kaudu ning millisel juhul pakub vald vabatahtlikult toetust eralasteaias käivate laste peredele. Kui vald täidab seadusest tulenevat kohustust, tuleb teenus korraldada nii, et teenust saama õigustatud isikud ei erineks KELS-s sätestatust. See tähendab, et teenuse saamise tingimuseks ei või seada asjaolu, et vanem ei saa vanemahüvitist. Vald võib korraka kasutada mõlemat varianti (ostab teenust KELS § 10 lg-s 1 kehtestatud kohustuse täitmiseks kohti ja toetab vabatahtlikult eralasteaia laste peresid), ent perele peab olema selge, kumma olukorraga on konkreetsel juhul tegu.

Tasu maksmise soodustused

31. Tasu määruse § 2 lg 1 näeb ette, et osalustasu, mida vanemal tuleb maksta koha eest Kiili valla munitsipaallasteasutuses, on 20% Eesti Vabariigi Valitsuse kehtestatud palga alammäärast kuus. Sama suur on osalustasu ka lapsehoiuse ja eralasteaias (lapsehoiuse määruse § 3 lg 1). Seega koheldakse munitsipaallasteaias ja lapsehoiuse või eralasteaias käivate laste vanemaid ühetaoliselt.

32. Siiski on vallavolikogu kehtestanud munitsipaallasteaias käiva lapse vanematele tasu maksmise soodustuse, mida lapsehoiuse või eralasteaias käiva lapse vanemal pole võimalik saada. Kui lapse ja mõlema vanema elukoht on eelmise kalendriaasta 31. detsembri seisuga rahvastikuregistri andmetel Kiili vald, teeb vald osalustasu maksmisel järgmisi soodustusi (tasu määruse § 4 lg 1): 1) 75% lapsevanema tasutavast osalustasust kuus ehk lapsevanem tasub kohatasu lapse eest 15% Vabariigi Valitsuse kehtestatud palga alammäärast; 2) kui ühest perekonnast käib lasteasutuses üheaegselt kaks last, siis teise lapse eest on soodustus 50% osalustasust kuus; 3) kui samaaegselt käib lasteasutuses ühe pere kolm või enam last, on kolmas ja iga järgnev laps osalustasust vabastatud; 4) perele, kus on eestkostel või hooldamisel laps, kehtib osalustasu vabastus eestkostel või hooldamisel olevale lapsele.

33. Peale selle on peredel võimalik saada vallalt osalustasu soodustust sissetuleku alusel (tasu määruse § 5 lg 1). Soodustust saavad näiteks pered, kus lapse ja mõlema vanema või üksikvanema elukoht on eelmise kalendriaasta 31. detsembri seisuga rahvastikuregistri andmetel Kiili vald ja taotlemisele eelneva kolme kuu keskmine netosissetulek pereliikme kohta on 50% või vähem palga alammäärast.

34. Kohalik omavalitsus peab õigusaktide vastuvõtmisel arvestama PS § 12 lg-s 1 sätestatud võrdsuspõhiõigusega, mille järgi ei või sarnases olukorras olevaid inimesi kohelda erinevalt ilma mõistliku ja asjakohase põhjuseta. Küsimus kahe isikute grupi erineva kohtlemise kohta saab tekkida siis, kui need grupid on sarnases olukorras.

35. Lapsehoiuteenus on kohaliku omavalitsuse korraldatav sotsiaalteenus, mida osutatakse pooleteise- kuni kolmeaastase lapsega perele lasteaiateenuse asendusteenusena (KELS § 10 lg 1) ning teenuse rahastamise kohta kehtivad (sarnaselt koolieelse lasteasutuse teenusega) KELS § 27 lg-d 3 ja 4. Nii nagu lasteaiateenust võib ka lapsehoiuteenust kasutada kõigil tööpäevadel kuus.

42. Soovitsin vallal (p 30) otsustada, millises õiguslikus raamistikus ja mis eesmärgil vald eralasteaiateenust finantseerib. Kui vald ostab lepingu alusel eralasteaialt kohti, et täita KELS-s kehtestatud lasteaiakoha tagamise kohustust, on vanemad sarnases olukorras nende vanematega, kelle lapsed käivad munitsipaallasteaias. Võrdse kohtlemise nõudest lähtudes peavad seega ka eralasteaias käivate laste pered saama tasu maksmise soodustusi nii, nagu on kehtestatud tasu määruuse § 4 lg-s 1 ja § 5 lg-s 1.

44. Erinevat kohtlemist ei saa õigustada sellega, et eralasteaedade teenuste hinnad on väga erinevad ning et eraõiguslikul teenusepakkujal on õigus küsida teenuse eest hinda omal äranägemisel. Vallal on võimalik osta lepinguga kohti üksnes neilt teenusepakkujatelt, kelle hind vallale sobib.

45. Kui vald toetab eralasteaedu ja peresid vabatahtlikult, on vallal eralasteaiateenuse toetamise tingimusi kehtestades suurem kaalutlusruum ning vald ei pea tegema tasu maksmise soodustusi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: avaldaja, Haridus- ja Teadusministeerium, Sotsiaalministeerium